

НИКОЛА ВАПЦАРОВ
„НА ПОВРАТКИ В СЕЛО“
ЛИРИЧНА ПОЕМА ОТ Н.
МАРАНГОЗОВ

chitanka.info

За онези, които са следили по-отблизо проявите на Марангозов в „Златорог“, лиричната му поема „На повратки в село“ не буди почти никакви изненади. Не сега Марангозов трябваше да нашуми.

Не с влизането му в Писателския съюз и получаването на една литературна награда. Впрочем у нас това не е нещо ново. У нас има толкова литературни групи, чиято задача е да хвалят своите и да отричат чуждите.

За своята литературна затънтеност и Марангозов има вина. Досега той гледаше на поезията си като на „една занимавка“, гледаше с една своего рода небрежност — може и с нея, може и без нея. След успеха на „Повратки в село“ дано и амбицията, и чувството на ангажимент се засилят.

Онова, което най-много радва в поемата на Марангозов, е простотата. Простотата в изразните средства. И затова на повечето места стихът му звучи сърдечно:

*И птичката хвърка далеко,
но пак си запамята гняздото,
а има ли за човека
по-мило от родното място?
Или:
Да бе знаел от колко години
тя е чакала днешния ден,
да ти каже: „Добре дошел, сине,
дожеля ли ти, сине, за мен?“*

Тази простота не идва от външната форма на езика, която много прилича на диалекта, а от това, че по чувство Марангозов е успял да проникне в душата на героите си. Той познава мъката им по нещо несполучено — мъката по загиналото еснафство, — познава техния морал, засегнат не „от танца хор-сей“, а от нещо по-страшно, нещо, което те и разбират, но не разбират, нещо, което лежи като че ли извън техните възможности. Тази безизходност засяга по-голямата част от неговите герои, и то онези, които са живели по времето, когато се е ценял тънкият занаят на марангозите. Но не всички герои у Марангозов са без перспективи. Има и други жители в село Радневци

— те имат само един представител в поемата, но бодростта им диша в нея:

*Ей, с няколко ваши момчета
сума работа турнахме в ход.
Все полезни инициативи:*

*Първом, сечищен горски
картел,
после — селска сушилня за сливи,
с постройка за бански котел.*

Друго едно майсторство на Марангозов е, че в много случаи с малко средства дава да почувствувате въздуха, в който живее детският му спомен. Да опише онова, „дето вси дреболии и вещи като живи те гледат сега“; способността му да чуе пода, който пропуква, да види стария сандък, менците с надписите или софрата, на която гозбата е днес много по-бедна, но въздухът около нея е същият, старият въздух:

*И ако днес не останахме гладни,
тебе, господи, благодарим.
Наспори от едното — хиляда,
от хиляда — милион наспори.*

Главният недостатък на поемата е нейната разтегнатост. „В къщи“ и „Интермецо“, „Край огнището“ и „Софра“ си приличат както по основно настроение, така и по мисли. Погрешно е, че в центъра на цялата поема стои мъката на бащата и майката от несполуката на техния син. Не един път този мотив се намотава и размотава пред читателя. „Отбивка в Плачковци“ и „Папагал 1939 г.“ на някои места са несполучени като репортажна обработка. И едва ли една майка, проста селска жена, би могла да каже:

*Но както и даскала рече,
възпявал си всичко хубаво,
ала си останал далече от нас
и живота ни груби.*

„На повратни в село“ притежават и едно друго качество. Това е отношението на автора към живота. В „Апокриф“ и „Будилник“ се разлива едно топло чувство, което не се манифестира, но грее под редовете.

В „Епилога“ няма нито следа от онази клиширана вяра в бъдещето, която сме свикнали да четем и която заема твърде достойно място в най-новата ни поезия. В Марангозовия „Епилог“ тя звучи като нещо неотменно, като нещо, което е повече от жизнена необходимост. Затова и ние вярваме и се радваме:

*Когато бодро на тия балкани
ще прокънне гръмовния ек
на една непрестанна „Осанна“
на честития бъдещ човек.*

Издание: Никола Вапцаров. Съчинения, „Български писател“, С. 1979, под редакцията на Бойка Вапцарова

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.